

Стаття 339 ЦПК України потребує вдосконалення

Відповідно до п.1. ч.2. ст.324 ЦПК, рішення суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, рішення і ухвали апеляційного суду, ухвалені за результатами апеляційного розгляду можуть бути оскаржені у касаційному порядку. Виходячи зі змісту норми, що міститься у даній статті, можна виснувати, що вона передбачає особливе коло об'єктів касаційного оскарження. Власне, ними є ті акти суду, якими вирішуються питання матеріального чи процесуального права відповідно до інстанційних повноважень апеляційного суду. Поряд з тим п.2 ч.1 ст. 324 ЦПК передбачає, що у касаційному порядку можуть оскаржуватись також ухвали суду першої інстанції, вказані у пунктах 1, 3, 4, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 24, 25, 26, 27, 28, 29 частини першої ст. 293 ЦПК, після їх перегляду в апеляційному порядку і ухвали апеляційного суду, якщо вони перешкоджають подальшому провадженню у справі.

Важливе значення мають повноваження касаційного суду, що реалізуються при перегляді рішень чи ухвал апеляційного суду. Стаття 339 ЦПК передбачає, що суд касаційної інстанції скасовує рішення суду апеляційної інстанції і залишає в силі судові рішення суду першої інстанції за умови встановлення, що апеляційним судом скасовано судові рішення, ухвалені згідно із законом.

На перший погляд, вказана норма не містить будьяких труднощів при застосуванні. Однак при буквальному розумінні її змісту складається враження, що касаційний суд не має процесуальних можливостей застосувати ст. 339 ЦПК та скасувати рішення апеляційного суду у випадку, коли апеляційний суд змінив (а не скасував) рішення суду першої інстанції, яке ухвалено згідно із законом. Відповідно до ст. 307 ЦПК, суд апеляційної інстанції має повноваження змінити чи скасувати рішення місцевого суду. Причому скасування та зміна рішення – це різні процесуальні дії апеляційного суду.

Виходячи з цього та з особливостей методу цивільного процесуального права процесуальний закон (ст. 339 ЦПК) не передбачає для суду касаційної інстанції можливості скасування рішення апеляційного суду, котрим змінено законне та обґрунтоване рішення суду першої інстанції. У зв'язку з цим В.

В.Комаров слушно зазначає, що регулювання процесуальної діяльності при здійсненні правосуддя по цивільним справам неможливе, якщо закон не передбачає певного порядку діяльності суду і осіб, що беруть участь у справі та інших учасників цивільного процесу [1, с.13]. Тому скасування рішення апеляційного суду, котрим змінено законне та обґрунтоване рішення суду першої інстанції, враховуючи вимоги ст. 339 ЦПК, уявляється неможливим, що є, на нашу думку, недоцільним.

Вдосконалення діяльності касаційного суду та реалізації його повноважень зокрема відноситься, на нашу думку, до сучасних проблем науки цивільного процесуального права. Вони мають принципіальний методологічний характер, спрямовані на підвищення ефективності судових процедур, гармонізації національних систем процесуального права, транснаціонального цивільного процесу [2, с. 96].

З огляду на викладене пропонуємо редакцію ст. 339 ЦПК вдосконалити, виклавши її у такій редакції: «Установивши, що апеляційним судом скасовано чи змінено судове рішення, ухвалене згідно із законом, суд касаційної інстанції скасовує судове рішення суду апеляційної інстанції і залишає в силі судове рішення суду першої інстанції».

Література: 1. Гражданский процесс : учебник / под ред. В. В. Комарова. – Х.: Одиссей. – 2001. – 704 с. 2. Комаров В. В. Гражданский процесс в глобальном контексте // Юридическая наука и образование. – Вып. 2, 2009. – С. 95–126.